

Otevřený dopis společnosti AVE CZ k průzkumu v okolí čáslavské skládky

2.10.2026 - Luboš Pavlovič | Arnika

AVE CZ zpochybnila průzkum Arniky v okolí čáslavské skládky. Odpovídáme na její výhrady a vyzýváme firmu, aby zveřejnila jména svých odborníků i kompletní data z monitoringu a podpořila jejich rozšíření.

14. září jste vydali vyjádření k [průzkumu](#) kontaminace v okolí skládky Čáslav, který Arnika zpracovala v srpnu 2026 a spolu se spolkem Čáslav pro všechny představila 8. září. Vaše stanovisko [převzalo](#) i město Čáslav na svém webu. Oceňujeme, že výsledky berete natolik vážně, že jste k nim oslovili odborníky a zadali podrobnější rozbor. Odborná diskuse je vítaná. Vaše vyjádření ale obsahuje tvrzení, která neodpovídají datům, a připisuje nám závěry, které jsme neučinili. Odpovídáme proto na hlavní body.

Anonymní odborníci, kategorické soudy

Své stanovisko opíráte o předběžná vyjádření odborníků, jejichž jména, pracovní zkušenosti ani vztah k vaší firmě neuvádíte. Přesto z nich po několika dnech vyvozujete, že naše zpráva nemůže být relevantním zdrojem. Naše studie je veřejná a stojí za ní konkrétní autoři. Stejnou míru transparentnosti očekáváme od vás.

Průzkum, který ukazuje, kde hledat

Šlo o jednorázový odběr vzorků. Nezávislý průzkum nemůže a nemá nahrazovat soustavné sledování, které je v zájmu provozovatele a úřadů. Záměrně jsme ale vzorkovali složky prostředí, které toxické látky hromadí dlouhodobě – usazený prach, půdu a vejce. Jejich výsledky proto neodrážejí okamžitý výkyv, ale dlouhodobější působení zdrojů znečištění. Vzorky navíc pocházejí z doby, kdy skládka více než rok nepřijímala odpad a odrážejí “klidový stav” na skládce, která ovšem není překrytá.

Smyslem takového průzkumu je zjistit, zda je důvod oficiální sledování rozšířit. Výsledky ukazují, že ten důvod existuje. V takové situaci by bylo vhodné, aby podobný průzkum zadal i provozovatel, ale nezávislým odborníkům, nebo příslušné orgány, nikoli aby nezávislá data musela vzniknout až na podnět místního spolku a musela je zajistit nevládní organizace. Odkazujete na zákonem vyžadovaný monitoring skládky. Ten ale PFAS, PCB ani polycyklické aromatické uhlovodíky v prachu nesleduje, nemůže tedy potvrdit ani vyvrátit to, co neměří.

Chybějící limit neznamená bezpečí

Píšete, že naměřené hodnoty nepřekročily použitelné zákonné limity. Pro usazený prach však česká legislativa žádné limity nestanovuje. To ale neznamená, že prach s vysokým obsahem olova nebo PCB je neškodný. Proto jsme sáhli po nejbližších, ve vědecké literatuře běžně používaných hodnotách pro půdy, v tomto případě po indikátorech znečištění zemin podle Metodického pokynu Ministerstva životního prostředí z roku 2014, a jako orientační je také označili.

Orientační srovnání zůstává orientační bez ohledu na výsledek. Pokud však benzo[a]pyren v zahradě otevřené směrem ke skládce převyšuje indikační hodnotu pro obytné plochy více než 135krát a prach na příjezdové cestě obsahuje víc olova, než MŽP uvádí pro půdy v průmyslových areálech nejde o zanedbatelné hodnoty. Jde o signál, který je potřeba prověřit.

U vajec už o orientačním srovnání mluvit nelze. Limit pro indikátorové PCB ve vejcích jako potravině [stanoví](#) přímo závazné nařízení EU a jeden ze vzorků jej překročil. Dva ze čtyř vzorků navíc přesáhly evropskou akční hodnotu pro dioxinům podobné PCB, tedy úroveň, při jejímž překročení mají úřady hledat jejich zdroj a přijmout opatření. To je problém, který je třeba řešit, a jeho nejpravděpodobnějším zdrojem je skládka, kam se vozí i nebezpečné odpady obsahující tyto látky

Nejvzdálenější chov nebyl nejvzdálenější

Tvrdíte, že nadlimitní vzorek vajec pochází z nejvzdálenějšího sledovaného chovu. To není pravda. Chov, ze kterého pochází, leží zhruba 800 metrů od areálu, zatímco nejvzdálenější sledovaný chov je vzdálený asi 1,5 kilometru. Nadlimitní vzorek navíc pochází z místa ve směru převládajícího větru, které je hůře odstíněné vzrostlými stromy. Vzorek z chovu vzdáleného asi 300 metrů limit nepřekročil, obsah indikátorových PCB v něm však byl druhý nejvyšší.

Spad prachu se nešíří jako soustředné kruhy na vodě. Kam dopadá, určuje směr a síla větru, výška tělesa skládky, terén i překážky jako stromy nebo budovy. To, že koncentrace neklesají se vzdáleností přímočaře, vliv skládky nevylučuje. U prachu jsme přitom pokles znečištění, zejména těžkými kovy, ve směru od skládky k zástavbě skutečně zaznamenali. Že těžkými kovy významně znečištěná není, jsme ostatně uvedli sami.

Referenční vzorky a srovnání vajec

Umístění referenčních vzorků jsme stanovili postupem obvyklým v obdobných vědeckých studiích. Více referenčních bodů by bylo lepší, rozsah analýz však omezovaly finance. Zvýšený obsah niklu, chromu a vanadu v referenčním prachu i jeho možné ovlivnění stavebním recyklátem nebo struskou jsme ve zprávě sami otevřeně uvedli. To je projev transparentnosti, nikoli slabina. Zvýšené koncentrace DDT jsme skládce nepřisuzovali, jen jsme ji s ohledem na navážení mimo jiné i nebezpečných odpadů jako přispívající zdroj nevyloučili. V tomto bodě tedy polemizujete s tvrzením, které ve zprávě není.

Souhlasíme, že slepice ve volném výběhu přijímají látky z půdy, krmiva a svého okolí. Přijímají je ale také z prachu, který je v tomto případě nejpravděpodobnější hlavní cestou přenosu kontaminace. Právě proto se vejce z domácích chovů v odborné literatuře běžně používají jako citlivý ukazatel znečištění prostředí perzistentními organickými látkami. Srovnání se supermarketovými vejci je doplňkové a doporučené jako referenční vzorek, který pomáhá vyloučit vliv v dané zemi používaných krmných směsí pro drůbež. Je to běžný postup doporučený v zahraničních studiích. Rozhodující je evropský potravinový limit, který platí pro všechna vejce bez ohledu na způsob chovu.

Jiné zdroje jsme nepřehlíželi

Alternativní zdroje kontaminace ve zprávě zmiňujeme a tam, kde to data naznačují, jim nálezy také přisuzujeme, například u DDT. Složení PCB a dioxinů ve vejcích i v prachu ale odpovídá starým průmyslovým směsím typu Delor, které se v Československu vyráběly. Takový profil není typický pro znečištění pocházející z dopravy ani lokálních topenišť..

Vzorek prachu z příjezdové cesty obsahoval nejen nejvíce olova, ale také nejvyšší koncentrace PCB a polyaromatických uhlovodíků ze všech vzorků prachu. U PCB se zjištěný kongenerový profil lišil od ostatních vzorků a byl slučitelný s přítomností materiálu kontaminovaného technickou směsí s obdobným složením, nelze jej však považovat za důkaz konkrétního původu PCB. U PAU mohou ke zjištěným koncentracím přispívat doprava a provoz techniky, resuspenze prachu i spalovací procesy v prostoru skládky nebo navážky odpadů s vysokým obsahem těchto látek. Zátěž na hlavní příjezdové komunikaci tak může souviset jak s dopravou na skládku, včetně vozů přivážejících odpady, tak s

materiálem a odpady v areálu. Prašnost na příjezdové cestě je proto věcí, kterou může a měl by řešit provozovatel.

Nálezy ve vodách tvoří jeden obraz

Hygienické limity pro podzemní ani povrchové vody vzorky nepřekročily a obě domovní studny v době odběru vyhověly požadavkům na pitnou vodu. Uvedli jsme to v tiskové zprávě i ve studii. Netvrdíme, že máme zmapovaný rozsah šíření. Upozorňujeme ale, že stejným směrem ukazuje několik na sobě nezávislých zjištění. PFAS typické pro skládkové vody přítomné v monitorovacím vrtu, který není součástí oficiálního monitoringu Látky typické pro skládkové vody v podmáčené půdě pod skládkou v koncentracích mnohonásobně vyšších než v sousedstvísrovnatelných skládek v zahraničí.

Analytická nejistota platí oběma směry, skutečná hodnota tedy může být nižší i vyšší než naměřená.

Jediné měření proto nemá smysl zpochybňovat ani přeceňovat, ale zopakovat. Proto požadujeme, aby bylo měření PFAS v podzemních vodách alespoň čtyřikrát ročně součástí monitoringu. Pokud je vše v pořádku, rozšířený monitoring to potvrdí.

Transparentnost pro obě strany

Rozbory provedly akreditované laboratoře Státního veterinárního ústavu a VŠCHT v Praze. Přesné polohy odběrových míst nezveřejňujeme z ohledu na soukromí chovatelů a majitelů pozemků. Podrobné údaje o odběrech jsme připraveni poskytnout kontrolním úřadům i nezávislým odborníkům. Na zahraniční studie vlastních autorů odkazujeme jen tam, kde práce jiných autorů nebyly k dispozici nebo neobsahovaly dostatečně široký soubor vzorků.

Transparentnost ale musí platit pro obě strany. Od nás požadujete úplné podklady, sami však nezveřejňujete jména vámi oslovených odborníků, jejich kvalifikaci pro odběr a interpretaci environmentálních vzorků, ani kompletní přehled uložených odpadů.

Co od vás očekáváme

1. Zveřejněte jména, pracoviště a úplná vyjádření oslovených odborníků a konkrétní připomínky, které jste od nich obdrželi.
2. U každého konkrétního zjištění Arniky, které zpochybňujete, uveďte, na základě jakých dat a odborných podkladů jej zpochybňujete a jaké další měření či analýza by podle vás umožnily toto zjištění ověřit.
- 3.
4. Navrhněte změnu integrovaného povolení tak, aby bylo povolení rozšířeno o sledování PFAS typických pro skládkové výluhy ve vodách a zemědělské půdě v okolí skládky, a o měření průsakových vod a vod ze všech vrtů alespoň čtyřikrát ročně.
5. Navrhněte samostatnou změnu integrovaného povolení v části monitoringu ovzduší tak, aby byl zaveden pravidelný imisní monitoring prašnosti a prašného spadu v okolí skládky. Monitoring by měl zahrnovat zejména měření koncentrací PM10 a PM2,5 v ovzduší a pravidelný odběr prašného spadu, obojí s laboratorním stanovením PAU, PCB,

pentachlorbenzenu, hexachlorbenzenu a vybraných kovů.

6. Podpořte vznik dlouhodobého nezávislého monitoringu okolí skládky ve spolupráci s městem, odbornými institucemi a místními obyvateli a zveřejňujte data z něj formou dostupnou veřejnosti.
7. Zveřejněte, kdy a jaké odpady, zejména nebezpečné odpady s obsahem PCB, byly na skládku Čáslav ukládány, v jakém množství a odkud pocházely. Jak často sledujete v navážených odpadech obsah PCB a dalších POPs?
8. Omezte prašnost na příjezdové cestě a v jejím okolí.

Průzkum Arniky nevznikl proto, aby nahradil zákonný monitoring skládky. Vznikl z podnětu místních obyvatel a ukázal, že existují látky a cesty šíření znečištění, kterým současný systém nevěnuje dostatečnou pozornost. To je ostatně smyslem občanské kontroly: upozornit na možné problémy tam, kde je potřeba získat lepší data. Rozsah průzkumu může být omezený – právě proto má smysl na jeho výsledky navázat rozsáhlejším a dlouhodobým sledováním. Bylo by proto absurdní jeho výsledky odmítat právě kvůli tomu, že jde o nezávislý průzkum menšího rozsahu. Naopak může být příležitostí, aby se podmínky monitoringu v okolí skládky zlepšily a aby se podobný přístup stal inspirací i pro další skládky a jejich okolí.

Obyvatelé Čáslavi si nezaslouží souboj tiskových prohlášení, ale spolehlivá data. Pokud je v okolí skládky vše v pořádku, rozšířený monitoring provedený transparentně a podrobený veřejné a odborné oponentuře to ukáže. Pokud ne, je lepší to vědět včas.

S pozdravem

Jindřich Petrlík

vedoucí programu Toxické látky a odpady, Arnika

Nikola Jelínek

odbornice na toxické látky v životním prostředí, Arnika

Kontakt pro média: Luboš Pavlovič, tiskový mluvčí Arniky, +420 606 727 942

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/otevreny-dopis-spolecnosti-ave-cz-k-pruzkumu-v-okoli-caslavske-skladky>